

Proces-verbal nr.1 din 12 septembrie 2023
al ședinței Grupului de lucru privind elaborarea noului document de
politici în domeniul drepturilor omului, din 12.09.2023

Au participat: 28 persoane-cu prezența fizică și 9 persoane - online

Bea Ferenci	OHCHR
Diana Doros	Cancelaria de Stat
Angela Zagaiciuc	Cancelaria de Stat
Valeriu Berlinschi	Cancelaria de Stat
Andrei Brighidin	expert
Evghenii Goloșceapov	expert
Tatiana Cernomoriș	OHCHR
Dumitru Roman	OHCHR
Mariana Tocan	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Sorin Babără	Ministerul Apărării
Cătălin-Vasile Luca	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
Tatiana Bordiniuc	Ministerul Culturii
Andrei Balan	Ministerul Finanțelor
Lilia Rusu	Ministerul Justiției
Nicolina Cramarenco	Ministerul Mediului
Anatolie Irinin	Ministerul Mediului
Gheorghe Borș	Procuratura Generală
Svetlana Rusu	Oficiul Avocatului Poporului
Darea Dumitru	Oficiul Avocatului Poporului
Tentiuc Tamara	Oficiul Avocatului Poporului
Cristina Hadîrcă	Consiliul pentru egalitate
Iulia Gheorghies	Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
Vadim Vieru	Asociația Promo-LEX
Sergiu Bugai	Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari
Ghenadie Țurcanu	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate
Nina Lozinschi	Platforma pentru egalitate de gen
Stela Pavlov	Freedom House
Luca Nicoleta	RCTV Memoria
Olga Vacarciuc	Centrul de Drept al Avocaților
Evghenii Dunaev	Apriori (Transnistria)
Mariana Stavescaia	Interaction
Dimitrii Ceceli	Interaction
Angela Ciocîrlan	Asociația Obștească FACLIA

Desfășurarea ședinței:

Dna Diana Doroș a deschis ședința menționând scopul și importanța acesteia, precum și a remarcat importanța documentului de politici în domeniul drepturilor omului care urmează a fi elaborat. De asemenea au fost punctate recomandările propuse de către experți urmare a elaborării raportului de evaluare al PNADO 2018-2022.

Dna Bea Ferenci, În numele Oficiului ONU pentru Drepturile Omului, a urat bun venit tuturor la prima întâlnire a grupului de lucru privind stabilirea priorităților pentru noul program pentru drepturile omului. A menționat despre importanța elaborării documentului în domeniul drepturilor omului respectând abordarea bazată pe drepturile omului care se bazează pe cele 5 principii, și anume: 1) aplicarea tuturor drepturilor omului pentru toți, inclusiv pentru cei mai vulnerabili deținători de drepturi,

2) participarea semnificativă și incluzivă și accesul la luarea deciziilor,

3) nediscriminare și egalitate,

4) responsabilitatea și statul de drept pentru toți,

5) transparența și accesul la informații susținute de date dezagregate.

Totodată a specificat despre importanța asigurării procesului participativ și incluziv a deținătorilor de drepturi și a organizațiilor societății civile reprezentative ale acestora în procesul de stabilire a priorităților pentru următorul document dar și pentru procesului de monitorizare și implementare în următorii 3 – 4 ani.

Abordarea bazată pe drepturile omului necesită participarea acelor persoane și grupuri care trăiesc în cele mai vulnerabile situații, ca persoanele cu dizabilități, persoanele LGBTIQI+, persoanele în vârstă, minoritățile etno-lingvistice și/sau alte minorități. Deși, participarea semnificativă la procesul de luare a deciziilor necesită eforturi, totuși acest lucru va asigura că programul va răspunde nevoilor și priorităților, va ajuta la înțelegerea căilor de transformare pentru schimbare, la identificarea priorităților și la colaborarea cu toate părțile interesate pentru soluții durabile.

Rezultatul evaluării PNADO 2018-2022 a evidențiat progresul în implementarea unei părți a intervențiilor prevăzute. Totuși, una dintre preocupări a fost legată de impactul scăzut asupra deținătorilor de drepturi. Este important ca noul Program pentru drepturile omului să facă un bilanț al lecțiilor învățate din programul anterior, astfel încât evaluarea programului în curs de dezvoltare să arate progrese și impact importante asupra drepturilor deținătorilor de drepturi, inclusiv celor din grupurile vulnerabile.

Oficiul ONU pentru Drepturile Omului, reconfirmă sprijinul acordat Cancelariei de Stat, Direcției Drepturile Omului și Cooperarea cu Societatea Civilă pe parcursul întregului proces.

Dl Evghenii Golosceapov a prezentat cele mai importante rezultate în baza Raportului de evaluare PNADO 2018-2022 precum și pașii de urmat pentru următorul document..

Au fost specificate recomandările pe termen scurt și cele pe termen lung în baza cărora va fi elaborat noul document de politici în domeniul drepturilor omului.

Urmare a prezentării recomandărilor *dl Vadim Vieru* a abordat subiectul cu referire la recomandarea privind transferarea funcției Agentului Guvernamental din cadrul Ministerului Justiției la Cancelaria de Stat.

Dl Evghenii Golosceapov a explicat că propunerea privind transferarea funcției Agentului Guvernamental din cadrul Ministerului Justiției la Cancelaria de Stat vine de la ex agentul guvernamental Lilian Apostol, care consideră că este necesar a eficientiza activitatea instituției și a ridica la un nivel mai mare subordonarea și anume la nivel de Guvern, și nu de minister. Însă aceasta este o recomandare de lungă durată și necesită analiză mai detaliată.

Dna Lilia Rusu a specificat că în majoritatea țărilor Agentul Guvernamental în mare parte este sub Ministerul Justiției sau a Ministerului Afacerilor Externe și Cancelaria de Stat nu ar avea pârghii mai importante de coordonare cu alte autorități de cât Ministerul Justiției, însă rămâne un subiect care urmează a fi discutat.

Dna Diana Doros a menționat că este o recomandare de lungă durată parvenită din partea experților care necesită o analiză mai profundă și vor fi necesare discuții separate.

Dna Iulia Gheorghies a intervenit cu întrebarea despre acțiunile care nu au fost implementate în PNADO 2018-2022, și dacă ele vor fi incluse sau nu în noul document de politici pe drepturile omului.

Dl Golosceapov a menționat că la baza elaborării noului document vor sta recomandările din Raportul PNADO 2018-2022, și nu vor fi incluse acele acțiuni care nu au fost implementate. Este necesară o abordare nouă unde urmează a fi incluse recomandările internaționale pe care trebuie să le implementeze RM.

Dna Doros a specificat că în PNADO 2018-2022 au fost incluse, inclusiv acțiuni privind implementarea sau evaluarea anumitor documente de politici care la finalul implementării a fost dificil de apreciat fără a avea o evaluare suplimentară. Și, urmează ca noul document, să fie bazat pe acțiuni concrete care vor putea fi evaluate.

Dl Golosceapov a prezentat un document tabelar unde sunt incluse recomandările divizate pe activități separate. Recomandările prezentate pot fi divizate pe 3 obiective majore: 1. Ceea ce este legat de elaborarea Strategiei noi. 2. Mecanismele instituționale 3. mecanismul de implementare a Recomandărilor internaționale.

Este important de stabilit de comun cu membrii Grupului de lucru structura următorul document cu referire la: grupuri de sau pe grupuri vulnerabile.

Dna Diana Doros a menționat că este posibil de stabilit pe mecanisme internaționale pe Convenții, în contextul recomandărilor care nu se regăsesc în documentele de politici existente, și a încurajat participanții să se expună asupra procesului și structurii noului document.

Dna Lilia Rusu a menționat că este nevoie să fie analizate aspectele ce rămân neacoperite în urma examinării documentelor existente și că instrumentele

internaționale reglementează drepturile și e binevenit documentul nou să fie structurat pe grupul de drepturi și să ne focusăm pe sectoarele care nu sunt acoperite.

Dna Diana Doroș a menționat că ideea principală este să nu repetăm acțiunile din alte programe sectoriale și că unele programe sectoriale nu vor prevedea anumite subtilități pe domenii și este nevoie de analizat mai profund pe grupuri.

Dna Gheorghieș a propus ca fiecare membru a grupului de lucru să vină cu propuneri de intervenție focusate pe domeniul care îl reprezintă ca să fie acoperite acele acțiuni care nu se regăsesc în alte documente.

Dl Sergiu Bugai a remarcat despre datele pentru domeniul 15 din raportul PNADO 2018-2022, unde este menționat că 86 % din indicatori nu pot fi măsurați. Și a menționat faptul că este necesar de găsit acel mecanism, surse de informare și verificare a implementării. Susține structurarea documentului pe grupuri vulnerabile și anume pe romi pentru a include toate domeniile de drepturi.

Dna Cristina Hadîrcă a menționat că pe parcursul anilor 2022-2023 au fost aprobate planuri sectoriale pe domeniile mai multor grupuri vulnerabile și nu este necesar de structurat următorul document pe grupuri vulnerabile, dar este susținută ideea de a structura pe drepturi și de luat în considerare grupurile vulnerabile neacoperite prin prisma drepturilor.

Dna Svetlana Rusu a propus că documentul pentru următoarea perioadă de 3-4 ani să fie ca o etapă de tranziție până la elaborarea Strategiei în domeniul drepturilor omului, și să fie structurat pe domeniul de drepturi cu specificarea grupurilor vulnerabile pentru anumite drepturi. Este necesar a include acțiuni concrete care să fie focusate pe eliminarea discriminării și accesul pentru grupurile vulnerabile. Acțiuni care au o finalitate și pot fi măsurate. Este necesar de analizat care recomandări internaționale, sau din partea instituțiilor de drepturile omului nu se regăsesc în planurile sectoriale și să fie incluse în noul document.

Dna Angela Zagaiciuc a menționat că autoritățile/ instituțiile care vin cu propuneri de acțiuni și stabilesc anumiți indicatori pentru noul document să fie responsabili să implementeze aceste acțiuni, precum și să colecteze date pentru raportare. Este important ca la fiecare acțiune să fie inclusă sursa de verificare pentru a avea o claritate și finalitate la momentul evaluării implementării acțiunilor.

Cristina Snegur susține structurarea PNADO pe grupuri de drepturi. Urmare a recepționării recomandărilor internaționale, în cazul necesității ajustării PNADO ar fi complicat de aplicat aceste recomandări pe grupuri vulnerabile. Este necesar a lua în considerare toate grupurile vulnerabile, nu anumite grupuri.,

Dna Gheorghieș a propus să fie preluată practica internațională (hand book) și structurarea Programului pe drepturi , elaborarea unui document mai concis și mai bine structurat

Dna Doroș a menționat cele 3 domenii pe care ar fi structurat noul document și anume: mecanismul instituțional, mecanismul de implementare a recomandărilor internaționale și un obiectiv ce va descrie categoriile pe drepturi. .

Dl Vadim Vieru a menționat despre procesul de elaborare a documentului precedent PNADO și a susținut ideea de elaborare a noului document prin formarea grupurilor mai mici pentru a avea un produs expertizat și bine focusat.

Dl Dumitru Darea a propus focusarea pe persoane și este inevitabilă conexiunea dintre drepturi și persoane. Propunerea este de a analiza unde este necesar de lucrat pe drepturi și unde pe grupuri de persoane.

Dna Doroș a menționat despre aprobarea setului de măsuri pentru implementarea recomandărilor UPR, care este structurat și pe drepturi dar și pe persoane și ar fi posibil de analizat care subiecte nu se regăsesc în Setul de măsuri ca să fie incluse în noul Program pe drepturile omului.

Dna Tocan Mariana a comunicat despre procesul de elaborare a noului Program pe domeniul de incluziune a persoanelor cu dizabilități bazat pe teoria schimbării. Și MMPS este în proces de consultare a Conceptului.

Dl Brighidin a menționat despre necesitatea criteriilor de prioritizare și ulterior stabilirea structurii noului document.

Dna Nina Lozinschi exprimă interesul pentru participare la elaborarea documentului. A menționat că Mecanismul instituțional și lipsa comunicării dintre autorități sunt aspecte problematice din mai multe documente de politici, pe diverse domenii. O propunere ca prin noul document de a găsi soluția pentru conlucrare și stabilirea unui mecanism instituțional eficient.

Dna Doroș a propus ca subiectele ce țin de funcționarea mecanismelor instituționale problematice să fie discutate la nivelul comisiilor specializate ale CNDO și a solicitat ca participanții până la data de **15.09.2023** să vină cu propuneri cu referire la structurarea următorului program precum și recomandări pentru Concept.

Doroș Diana

Șef al direcției drepturile omului și

cooperarea cu societatea civilă, Cancelaria de Sat